

Klagenemnda for offentlige anskaffelser

Saken gjelder: De generelle kravene i § 4. Evaluerings- eller prismodell.

Innklagede kunngjorde en åpen anbudskonkurranse for anskaffelse av kontrakt for vintervedlikehold ved Evenes flystasjon. Klager anførte at innklagede ikke hadde fastsatt tilstrekkelig hvordan priskriteriet skulle evalueres i forkant av at tilbudene ble åpnet, og at det forelå brudd på etterprøvbarehetsprinsippet. Klagenemnda kom til at innklagede hadde brutt etterprøvbarehetsprinsippet ved å ikke dokumentere hvordan priskriteriet skulle evalueres. Videre kom klagenemnda til at bevisbyrden for at evalueringsmodellen faktisk var fastsatt i forkant av at tilbudene var åpnet lå hos innklagede. Innklagede hadde ikke oppfylt bevisbyrden sin.

Klagenemndas avgjørelse 6. mai 2026 i sak 2026/0481

Klager: Anleggsdrift Harstad AS

Innklaget: Forsvarsbygg

Klagenemndas

medlemmer: Bjørn Berg, Wenche Sædal, og Elisabeth Wiik

Bakgrunn:

- (1) Forsvarsbygg (heretter *innklagede*) kunngjorde 16. desember 2025 en åpen anbudskonkurranse for anskaffelse av kontrakt for vintervedlikehold ved Evenes flystasjon. Avtalen var angitt å ha en varighet på to år med opsjon på forlengelse i 1 + 1 + 1 år. Anskaffelsens verdi er ikke oppgitt, men det ble lagt til grunn at verdien lå «Over EØS terskelverdi». Tilbudsfrist var 9. februar 2026.
- (2) Det var i konkurransegrunnlaget punkt 6.1 beskrevet at kontrakt skulle tildeles til leverandøren som «innleverer det tilbudet som etter evaluering ansees å ha det beste forholdet mellom pris og klima-/miljøhensyn». Tildelingskriteriet var angitt slik:

<i>Tildelingskriterium</i>	<i>Vekt</i>	<i>Dokumentasjonskrav</i>
<i>Pris</i>	<i>70%</i>	<i>Utfylt prisskjema (Dokument 07 Prisskjema)</i>
<i>Klima-/miljøhensyn</i>	<i>30%</i>	<i>Utfylt liste (Dokument 09 Liste over maskiner og kjøretøy)</i>

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon: +47 55 19 30 00 post@knse.no

- (3) Evalueringen av tildelingskriteriet «Pris», var gitt en utfyllende beskrivelse i konkurransegrunnlaget punkt 6.2:

«Tilbudenes oppnåelse på tildelingskriteriet «pris» fastsettes ved at beste (laveste) pris får 10 poeng, og øvrige tilbuds pris gis poeng etter differansen mellom tilbudt pris og beste pris.»

«Enhetspriser som oppgis i prisskjemaet er forpliktende. Estimerte mengder som er oppgitt er ikke forpliktende.»

- (4) Tildelingskriteriet «Klima-/miljøhensyn» var beskrevet slik i konkurransegrunnlaget punkt 6.3:

«Tilbudenes oppnåelse på tildelingskriteriet «klima-miljøhensyn» fastsettes etter modellen som følger av Dokument 09 Liste over maskiner og kjøretøy. Poeng gis etter egenskapene til leverandørens maskin-/utstyrspark. For mer informasjon om denne evalueringen, se Dokument 09 Liste over maskiner og kjøretøy.»

- (5) I «Dokument 09 Liste over maskiner og kjøretøy» var det beskrevet blant annet:

«Det er kun kjøretøy og maskiner som skal benyttes for oppdrag på kontrakten som skal listes opp. Det skal oppgis informasjon om kjøretøy/maskintype som er forhåndsutfyllt i skjemaet.»

I tillegg kan leverandør legge inn max 2 ytterligere kjøretøy/maskiner for hver type maskin/kjøretøy med ulik vekt. Dette er kun i det tilfelle de skal i løpet av kontraktperioden byttes ut med poenggivende kjøretøy/maskiner og dette kan dokumenteres. Mangelfull utfylling kan medføre reduksjon i poeng.»

- (6) Beskrivelsen ovenfor ble etterfulgt av en tabell hvor leverandørene blant annet skulle utfylle «Type maskin/kjøretøy», «Vekt», «Drivstoffteknologi», antall måneder (av 24 måneder) maskinen kunne benyttes på kontrakten, «registreringsnummer», m.m.

- (7) Det var i konkurransegrunnlaget punkt 4.2 stilt kvalifikasjonskrav til blant annet tekniske og faglige kvalifikasjoner. Kravet var formulert slik:

«Leverandøren skal ha tilstrekkelig kapasitet til å gjennomføre kontrakten.»

- (8) For å dokumentere tilstrekkelig kapasitet, måtte leverandørene gi «[e]n beskrivelse av leverandørens tilgjengelige personell og utstyr/maskiner o.l. knyttet til oppdraget». Det ble deretter vist til «Dokument 08 oversikt over tilgjengelig personell og utstyr», som måtte fylles ut.

- (9) I «Dokument 08 oversikt over tilgjengelig personell og utstyr», som skulle fylles ut for å dokumentere oppfyllelsen av kvalifikasjonskravet til kapasitet, var det innledningsvis beskrevet:

«Leverandørens besvarelse vil være forpliktende for hvilke maskiner/utstyr leverandøren kan bruke under utføring av oppdraget. Leverandøren kan fylle inn maskiner/utstyr som leverandøren på tidspunktet for konkurransen ikke enda råder over, men som leverandøren ved en eventuell kontraktsinngåelse vil være forpliktet til å nytte under utføring av oppdraget.»

(10) Under overskriften «Tilgjengelig utstyr/maskiner til gjennomføringen av oppdraget» i dokument 08, var det gitt en tabell hvor leverandørene skulle fylle ut type maskin, og bruksområde.

(11) I kravspesifikasjonen var det oppstilt følgende «[k]rav til maskiner og utstyr» under punkt 4:

«Leverandøren må i konkurransen vise til hvilken maskin-/ og utstyrspark han forplikter seg til å nytte under utførelsen av oppdraget. Som et minimum skal det være:

- *2 hjullastere minimum 12 tonn, eller tilsvarende.*
- *2 traktorer, en med min 150 hk, og en med min 120 hk, eller tilsvarende.*
- *Utstyr for brøyting og høvling/skraping, også på trange områder.*

Som påkrevd utstyr til disse skal det være skjær med klappvinge og snøskuffe. I tillegg kreves det at leverandøren har maskin med høvel/skjær. Det må også kunne disponeres traktor, eller tilsvarende, med snøskuffe og snøfres av relevant størrelse og kapasitet, for rydding av trange områder.»

(12) Før tilbudsfristens utløp mottok innklagede fire tilbud, herunder fra Anleggsdrift Harstad AS (heretter klager) og Pertenta AS.

(13) Pertenta AS hadde i tilbudet sitt oppgitt blant annet følgende maskiner for å besvare «Dokument 09»: «Hjullaster Volvo L70H», «Hjullaster Volvo L90H», «traktor John Deere 6155», og «traktor John Deere 6R185». Registreringsnummeret til John Deere 6R185 var oppgitt å være «TT6313». Alle de nevnte maskinene var oppgitt som tilgjengelig for bruk 24 av 24 måneder.

(14) Videre hadde Pertenta AS oppgitt følgende i «Dokument 08»:

Nr.	Typeangivelse	Bruksområde	Tilknyttet avdeling/ underleve randør
1	Hitachi ZX175 inkl henger	Hjulgraver til skraping, kosting, rensk på trange områder	
2	Volvo L70H # 1	Hjullaster for brøyting, skraping og strøing	
3	Volvo L70H # 2	Hjullaster for brøyting, skraping og strøing	
4	John Deere 6 R 185	Traktor med fres og strøkasse	

5	<i>John Deere 6155 #2</i>	<i>Traktor med fres og strøkkasse</i>	
6	<i>John Deere 6155 #2</i>	<i>Traktor med fres og strøkkasse</i>	
7	<i>Volkswagen ID Buzz</i>	<i>Elbil for persontransport og inspeksjon</i>	

- (15) Den 24. februar 2026 ble leverandørene informert om at kontrakt var tildelt Pertenta AS (heretter *valgte leverandør*). I tildelingsbeslutningen fremgikk følgende rangering under priskriteriet:

Rangering	Tilbyder	Evalueringssum	Poengsum	Vektet poengsum (70%)
1	[Valgte leverandør]	3.755.416 kr	10	7
2	Sæteråsen Maskin AS	4.393.076 kr	8,3	5,81
3	[Klager]	5.562.000 kr	5,2	3,63
4	Hålogaland Maskin og Transport AS	7.362.376 kr	2,2	1,56

- (16) Under begrunnelsen for evalueringen av miljøkriteriet fremgikk det at klager hadde oppnådd en poengsum på 10, mens de andre leverandørene hadde fått 2 poeng hver. Den samlede evalueringen innebar da at valgte leverandør vant konkurransen med en total poengsum på 7,60. Klager kom på andreplass med poengsummen 6,63.
- (17) Etter å ha mottatt tildelingsbeslutningen stilte klager spørsmål, og ba om innsyn i hvilken evalueringsmetode som hadde blitt benyttet, og om det forelå dokumentasjon knyttet til valget av metoden. Den 25. februar 2026 klokken 12.32 ga innklagede blant annet følgende svar:

«Når det gjelder prispoengberegning er det riktig som du påpeker at det ikke er spesifisert metoden for å beregne poeng ut fra tilbudte priser. I tilbudsinnbydelsen står det: [...]

[...] Det ble valgt å benytte en hybrid modell, som er en slags blanding (hybrid) av den lineære modellen og den forholdsmessige modellen. Dette fordi både den lineære og forholdsmessige modellen kan ha svakheter, som er forsøkt håndtert ved å benytte en hybrid modell.

Jeg nevner også at det ikke gjelder noe krav om at prispoengvurderingen skal være den samme for liknende konkurranser hos samme oppdragsgiver. Ideelt sett brukes de samme modellene for samme typer konkurranser slik at det er forutberegnelig for leverandørene. Jeg antar videre at du sikter til at det muligens tidligere er brukt forholdsmessig modell i en eller flere av konkurransene om vintervedlikehold. Grunnen til at det ikke er brukt i denne konkurransen er fordi den i liten grad gir poeng som reflekterer forskjellene i tilbud som har vesentlig høyere pris enn laveste pris [...]»

(18) Klager ga følgende svar samme dag klokken 13.11:

[...] Dere opplyser at det er benyttet en «hybridmodell», og at denne skal ha vært fastsatt før tilbudsfristen.

For å kunne vurdere dette ber jeg om innsyn i dokumentasjon som viser når hybridmodellen ble besluttet, herunder eventuelle daterte interne notater, beslutningsgrunnlag, evalueringsprotokoll eller tilsvarende som bekrefter at modellen var konkret fastlagt før tilbudsfristens utløp.»

(19) Innklagede besvarte e-posten til klager samme dag klokken 14.02:

«[...] Det foreligger dessverre ingen skriftlig dokumentasjon på dette [...]»

(20) Klagen ble brakt inn for Klagenemnda for offentlige anskaffelser 2. mars 2026. Klagebehandling startet 3. mars 2026, jf. forskrift 15. november 2002 nr. 1288 om klagenemnd for offentlige anskaffelser (heretter *klagenemndsforordningen*) § 13 siste punktum.

(21) Innklagede har bekreftet at kontraktsinngåelse avventes til klagenemnda har behandlet klagen, og saken er derfor gitt prioritert behandling.

(22) Nemndsmøte i saken ble avholdt 4. mai 2026.

Anførsler:

Klager har i det vesentlige anført:

(23) Innklagede har brutt anskaffelsesregelverkets grunnleggende prinsipper ved å ikke dokumentere at evalueringsmodellen var forhåndsfastsatt. Det foreligger ikke etterprøvbar dokumentasjon på når modellen for å evaluere priskriteriet ble fastsatt. Det kan ikke være tilstrekkelig at innklagede i ettertid redegjør for en beregningsmåte og hevder at denne var besluttet før tilbudsfrist. I fravær av dokumenterte holdepunkter kan det ikke anses sannsynliggjort at evalueringsmodellen var fastsatt før tilbudsfristens utløp. Det er innklagede som har bevisbyrden for at evalueringsmodellen var fastsatt før tilbudsfrist.

(24) Innklagedes uttalelse om at klagers tilbud var nærmere 50 prosent dyrere enn rimeligste tilbud, synliggjør behovet for dokumentert forhåndsfastsettelse, idet evalueringsmodellen skal være uavhengig av de innkomne tilbudene. Uttalelsen til innklagede knytter altså modellens effekt til den konkrete prisforskjellen i konkurransen. Det avgjørende er hvorvidt modellen var forhåndsfastsatt før åpningen av tilbudene, ikke hva som er effekten av den forhåndsfastsatte modellen. Innklagedes anførsler om modellvalg,

modellens egnethet og sammenligninger med andre modeller er uten betydning for spørsmålet om evalueringsmodellen rent faktisk var forhåndsfastsatt eller ikke.

- (25) Modellvalget har hatt avgjørende betydning for konkurransens resultat. Ved forholdsmessig modell ville klager oppnådd høyest poengscore, og ved hybridmodellen som innklagede påstår er forhåndsfastsatt, vinner valgte leverandør. Modellvalget har hatt direkte og avgjørende betydning for konkurransens utfall.
- (26) Leverandørene hadde heller ikke reell mulighet til å forutse hvordan pris ville bli omregnet til poeng. I en tidsnær, tilsvarende konkurranse med samme oppdragsgiver, samme saksbehandler og tilnærmet identisk formulering av prisbestemmelsen, ble forholdsmessig metode benyttet. Dette ga klager saklig og god grunn til å forvente en tilsvarende evalueringstilnærming. Innklagede har dermed brutt de grunnleggende kravene til forutberegnelighet og etterprøvbarhet.
- (27) Innklagede har brutt de grunnleggende prinsippene om likebehandling og etterprøvbarhet ved at det ikke foreligger dokumentasjon på hvordan oppdragsgiver har vurdert om tilbudet fra valgte leverandør oppfyller konkurransegrunnlagets minstekrav til maskinpark.
- (28) Som grunnlag vises det til at innklagede har kunngjort en konkurranse for vintervedlikehold i Osmarka, som ligger like ved Evenes flystasjon som denne saken gjelder. Disse to kontraktene skal foregå parallelt og valgte leverandør har oppgitt John Deere traktor av typen 6R185 med registreringsnummer «TT6313» i begge kontrakter. For foreliggende konkurranse ble det oppgitt at denne var tilgjengelig 24 av 24 måneder, mens det for Osmarka var oppgitt 24 av 24 måneder. Følgelig har samme maskin blitt oppgitt som fullt disponibel i to kontrakter, i samme kontraktsperiode. Ettersom oppdraget gjelder vintervedlikehold hvor brøyting skal utføres uoppfordret ved snøfall og innen fastsatte tidsfrister, må arbeidet altså utføres samtidig når snøen først faller. Maskinparken må dermed være operativ samtidig. Innklagede har ikke kontrollert om valgte leverandør vil være i stand til å oppfylle begge kontraktene samtidig.

Innklagede har i det vesentlige anført:

- (29) Modell for evaluering av tildelingskriteriet pris var fastsatt før tilbudsåpning og i tråd med gjeldende praksis. Det foreligger dessverre ikke skriftlig dokumentasjon for dette. Til tross for den manglende dokumentasjonen var evalueringsmodellen rent faktisk bestemt før tilbudsfristens utløp. Forklaringen til den ansvarlige for anskaffelsesprosessen må legges til grunn.
- (30) Evaluering av tilbudene har skjedd i samsvar med de forutsetninger som er gitt i utlysningen og tildeling har skjedd i tråd med de grunnleggende prinsippene i anskaffelsesloven § 4. Det er redegjort for hvordan den hybride modellen er fastsatt og benyttet i foreliggende konkurranse. I konkurransegrunnlaget ble det opplyst at laveste pris skulle oppnå 10 poeng, og at øvrige tilbud skulle få poeng utfra differansen mellom tilbudt pris og laveste tilbudt pris. Dette innebærer ikke at man har forpliktet seg til å benytte en forholdsmessig evalueringsmodell. Tildelingskriteriet pris var vektet 70 prosent, og klima/miljø var vektet 30 prosent. Når klagers tilbud i foreliggende konkurranse er 48 prosent dyrere enn billigste tilbud, er det klart at klager ikke ville vunnet frem i konkurransen.

Klagenemndas vurdering:

- (31) Klager har deltatt i konkurransen, og har saklig klageinteresse, jf. forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser § 6. Klagen er rettidig. Konkurransen gjelder vintervedlikehold som er en tjenesteanskaffelse. Anskaffelsens verdi er estimert til å være over EØS-terskelverdi, men det er ikke oppgitt nærmere hvilken verdi. I tillegg til lov 17. juni 2016 nr. 73 om offentlige anskaffelser (heretter *loven*) følger anskaffelsen forskrift 12. august 2016 nr. 974 om offentlige anskaffelser (heretter *forskriften*) del I og del III, jf. forskriften §§ 5-1 og 5-3.
- (32) Klagenemnda tar først stilling til hvorvidt innklagede har brutt anskaffelsesregelverket ved fastsettelsen av evalueringsmodellen.
- (33) Det følger av loven § 4 at oppdragsgiver skal opptre i samsvar med det grunnleggende prinsippet om etterprøvbarhet. Kravet til etterprøvbarhet innebærer at det skal være åpenhet rundt anskaffelsesprosessen. Et utslag av prinsippet om etterprøvbarhet følger av forskriften § 7-1. Der står det at oppdragsgiver er pliktig å oppbevare dokumentasjon som er tilstrekkelig til å begrunne «*viktige beslutninger*», jf. første ledd.
- (34) Dette innebærer altså en plikt til å dokumentere vesentlige forhold ved gjennomføringen av anskaffelsen. Ordlyden gir imidlertid ikke nærmere føringer for hva som skal anses som vesentlige forhold. Dette må bero på en konkret vurdering, se eksempelvis klagenemndas avgjørelse i sak 2025/0511 avsnitt 89 som uttalte seg om den parallelle bestemmelsen i forskrift 12. august 2016 nr. 975 om innkjøpsregler i forsyningssektorene.
- (35) I konkurransegrunnlaget var det oppgitt at priskriteriet skulle evalueres ved at «*beste (laveste) pris får 10 poeng, og øvrige tilbuds pris gis poeng etter differansen mellom tilbudt pris og beste pris*». Formuleringen innebærer at laveste pris utgjør referanserammen for de øvrige leverandørenes priser, men hvordan differansen og poengsummene nærmere skal fastsettes sier ikke formuleringen noe om.
- (36) Klagenemnda viser til at det finnes ulike evalueringsmetoder for å regne ut poengsummer basert på prisdifferansen. Et alternativ er en såkalt lineær modell som innebærer at forskjellen i poengscore speiler prosentforskjellen i pris (fra laveste tilbud). En forholdsmessig modell innebærer at differansen i poengscore blir mindre jo større prisforskjellene er fra laveste pris. Et tredje alternativ er den såkalte hybridmodellen. I denne modellen er den matematiske formelen laget slik at den er lineær inntil et gitt knekkpunkt der den går over til å bli forholdsmessig. Alle disse metodene er i utgangspunktet saklige og lovlige, og innenfor tildelingskriteriets ordlyd.
- (37) Det er på det rene at innklagede benyttet en såkalt hybrid evalueringsmodell ved evalueringen av tilbudene. At det ble benyttet en hybrid evalueringsmodell innebar at valgte leverandør oppnådde 10 poeng under priskriteriet, mens klager fikk 5,2 poeng. Dersom innklagede hadde benyttet en forholdsmessig metode, hadde imidlertid klager fått 6,8 poeng og dermed vunnet konkurransen med en total evalueringsscore på 7,73 poeng. Hvordan differansen under priskriteriet ble evaluert, herunder hvilken nærmere evalueringsmetode som ble benyttet, hadde altså avgjørende betydning for konkurransens utfall.
- (38) I utgangspunktet foreligger det ingen plikt til å opplyse om evalueringsmodellen i konkurransegrunnlaget. Evalueringsmodellen må imidlertid være fastsatt *før* åpning av tilbudene, slik at man unngår «*enhver risiko for favorisering*», jf. EU-domstolens sak C-

6/15 (*Dimarso*) avsnitt 31. Bakgrunnen for kravet er at valg av evalueringsmodell kan ha avgjørende betydning for hvilket tilbud som utpekes som det beste. Dersom tilbudene allerede er åpnet på fastsettelsestidspunktet vil den manglende presisering av evalueringsmodellen kunne gi oppdragsgiver en valgfrihet mellom leverandørene. Altså, at én leverandør favoriseres mens de andre diskrimineres. Det er dermed helt grunnleggende for en lovlign anskaffelsesprosess at evalueringsmodellen er tilstrekkelig fastsatt før åpningen av tilbudene. Siden det er en plikt til å fastsette evalueringsmodellen før tilbudene er åpnet, utgjør dette et vesentlig forhold ved anskaffelsesprosessen som skulle ha vært dokumentert.

- (39) Det er på det rene at innklagede ikke har nedtegnet beslutningen om å benytte seg av en hybrid evalueringsmodell, herunder når dette ble fastsatt. Dette utgjør et isolert brudd på dokumentasjonsplikten i forskriften § 7-1 og etterprøvnbarhetsprinsippet i loven § 4.
- (40) Klagenemnda skal så ta stilling til hva konsekvensene av bruddet er. Isolert sett får ikke bruddet betydning for lovligheten av valg av evalueringsmodell. Faktum er imidlertid bestridt. Klager har anført at den manglende dokumentasjonen innebærer at det ikke kan legges til grunn at innklagede har fastsatt evalueringsmodellen i forkant av tilbudsåpning. I forlengelsen anfører klager at bevisbyrden ligger hos innklagede.
- (41) Klagenemnda viser til at ved bevisbedømmelsen gjelder overvektprinsippet. Nemnda må altså legge til grunn det faktum som fremstår mest sannsynlig. Som Høyesterett har uttalt, skal eventuell tvil om hvilket faktum som skal legges til grunn, i utgangspunktet gå ut over den parten som har interesse av et rettsstiftende eller rettsendrende alternativ, se eksempelvis Rt. 2015 s. 1246 avsnitt 35. Med andre ord har klager i utgangspunktet bevisbyrden for at innklagede ikke har fastsatt evalueringsmodellen i forkant av tilbudsåpningen. Begrunnelsen for at bevisbyrden i utgangspunktet ligger hos parten som har interesse av et rettsendrende alternativ, er prinsippet om forrang for «*status quo*». Hvis det ikke finnes holdepunkter for annet, bør den rettsstilstand som er etablert, gis fortrinnet, se Jens Edvin A. Skoghøy, *Tvisteløsning, Universitetsforlaget, 2022 s. 918, Juridika* (hentet 16. april 2026).
- (42) Som Høyesterett har fremholdt i Rt. 2009 s. 920 gjelder imidlertid ikke prinsippene om bevisbyrde gjennomgått ovenfor uten unntak. Saken gjaldt bevistvil som hadde oppstått i forbindelse med at skadelidte i en yrkesskadesak ikke hadde fylt ut skademelding som beskrev hendelsesforløpet. Spørsmålet var om bevistvil måtte gå ut over forsikringsselskapet, fordi det var arbeidsgiveren til skadelidte som burde ha sørget for at skademeldingen ble fylt ut. Det var på det rene at arbeidsgiveren ikke hadde fulgt opp skadesaken, til tross for at interne retningslinjer og rutiner påla arbeidsgiveren dette. Lagmannsretten hadde under dissens kommet til at arbeidsgiverens manglende oppfølging av skademeldingen ikke var tilstrekkelig til å snu bevisbyrden over på forsikringsselskapet. Høyesterett uttalte da i avsnitt 36 at det «*både i rettspraksis og teori [er] lagt til grunn at dersom den ene parten har hatt mulighet og oppfordring til å sikre beviset for en faktisk omstendighet, mens den annen ikke har hatt tilsvarende mulighet eller oppfordring, må bevistvil gå utover den part som kunne og burde ha sikret beviset (beviseringsplikt)*».
- (43) Høyesterett uttalte at lagmannsretten hadde vurdert spørsmålet om bevisbyrde for snevert «*når den bare har lagt vekt på den skadelidtes muligheter for å sikre beviset*». Videre pekte Høyesterett på at «*skadelidte var 21 år og engasjert som ekstrarhjelp i påsken [...] I en slik sak burde retten ha vurdert nærmere partenes oppfordring til å sikre bevis*», jf.

avsnitt 38. Ved å ikke vektlegge at det var arbeidsgiveren som var nærmest til å sikre bevis for hendelsesforløpet ved å fylle ut skademeldingen, hadde ikke lagmannsretten anvendt bevisbyrden riktig. Dommen til lagmannsretten ble derfor opphevet.

- (44) Det var altså ikke avgjørende for bevisbyrden at skadelidte selv hadde hatt mulighet til å sikre bevis for sin yrkesskade. Arbeidsgiver var nærmere til å sikre beviset, og siden vedkommende ikke hadde sikret beviset måtte bevistvil gå utover forsikringsselskapet. Selv om foreliggende klagesak ikke gjelder yrkesskade, har synspunktene til Høyesterett generell relevans. Dersom oppdragsgiver har hatt en særlig oppfordring eller mulighet til å sikre bevis for et rettsbevarende faktum, og leverandøren ikke har hatt mulighet eller oppfordring til dette, taler det for at bevisbyrden ligger hos oppdragsgiver.
- (45) Bevisbyrde var også tema for Høyesterett i HR-2026-1001-A. Saken gjaldt om oppdragsgiver hadde bevisbyrden for et hypotetisk hendelsesforløp – at anbudskonkurransen ville blitt avlyst dersom tildelingen til valgte leverandør senere viste seg å være feil. Som del av begrunnelsen for hvorfor bevisbyrden lå hos oppdragsgiver vektla Høyesterett i avsnitt 69 at dersom oppdragsgiveren er «*mest å bebreide*», taler det for å holde fast ved at det er oppdragsgiveren som har bevisbyrden. I slike tilfeller er usikkerheten knyttet til faktum skapt av oppdragsgiveren, og da bør også bevistvil gå ut over oppdragsgiveren.
- (46) I foreliggende sak er det kun oppdragsgiver som har hatt mulighet til å sikre bevis for at evalueringsmodellen var fastsatt før tilbudsåpning. Innklagede har ikke sikret tidsnære eller skriftlige bevis for dette, til tross for at dokumentasjonsplikten i anskaffelsesloven § 4 og forskriften § 7-1 ga en særlig oppfordring til dette. At dokumentasjonsplikten ikke ble overholdt, og den tvil dette skaper ved faktumfastsettelsen, er et forhold som innklagede må bebreides for. Klager har videre ikke hatt noen mulighet til å sikre bevis for om innklagede hadde fastsatt evalueringsmodellen. Bevisbyrden må derfor ligge hos innklagede.
- (47) Når det gjelder den konkrete bevisvurderingen, vil klagenemnda peke på at innklagedes svar på klagers henvendelse dagen etter tildelingsbeslutningen kan tyde på at valget av modell ble gjort i lys av innholdet i tilbudene, det vil si etter tilbudsåpning. Innklagede forklarte i e-post den 25. februar 2026 at grunnen til at en forholdsmessig evalueringsmodell ikke ble valgt for foreliggende konkurranse, til tross for at den i en tidsnær og tilsvarende konkurranse hadde blitt brukt, var fordi den «*i denne konkurransen [...] i liten grad gir poeng som reflekterer forskjellene i tilbud som har vesentlig høyere pris enn laveste pris*». Klagenemnda kan ikke se at det er noe ved selve anskaffelsen som tilsier at prisforskjellene kunne forventes å bli spesielt store. Det er derfor nærliggende å anta at innklagede med dette svaret siktet til valg av modell ut fra kunnskap om de konkrete pristilbudene.
- (48) Forklaringen fra den anskaffelsesansvarlige om at innklagede hadde forhåndsfastsatt den hybride evalueringsmodellen må tillegges vekt. I lys av sakens opplysninger for øvrig er den imidlertid ikke tilstrekkelig for å oppfylle bevisbyrden. Bevistvil om hvorvidt modellen var tilstrekkelig forhåndsfastsatt må derfor gå utover innklagede. Klagenemnda finner det derfor sannsynliggjort at innklagede ikke har fastsatt en hybrid evalueringsmodell i forkant av at tilbudene ble åpnet. Klagers anførsel om dette har ført frem.

- (49) Klagenemnda går så videre til å vurdere de nærmere konsekvensene av at innklagede ikke har sannsynliggjort at evalueringsmodellen ble fastsatt før tilbudsåpningen.
- (50) Som allerede nevnt, må evalueringsmodellen være fastsatt *før* åpning av tilbudene for å unngå enhver risiko for favorisering, se EU-domstolens sak C-6/15 (*Dimarso*) avsnitt 31. Innklagede har dermed brutt anskaffelsesregelverket ved å fastslå en hybrid evalueringsmodell etter at tilbudene ble åpnet.
- (51) Klagenemnda finner det ikke bestridt at valget mellom en forholdsmessig -, hybrid -, eller lineær -evalueringsmodell hadde avgjørende betydning for konkurransens utfall. Ved en forholdsmessig evalueringsmodell hadde klager vunnet konkurransen, og ved en hybrid evalueringsmodell vinner valgte leverandør konkurransen. Klagers anførsel om dette har ført frem. På bakgrunn av denne konklusjonen, tar ikke nemnda stilling til partenes øvrige anførsler.
- (52) Ettersom bruddet «*kan*» ha påvirket resultatet av konkurransen, skal klagegebyret tilbakebetales, jf. klagenemndsforordningen § 13.

Konklusjon:

Forsvarsbygg har brutt regelverket for offentlige anskaffelser ved å ikke fastsette evalueringsmodell i forkant av at tilbudene ble åpnet.

For Klagenemnda for offentlige anskaffelser,

Bjørn Berg

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur